

Mapa současného divadla

Tatjana Lazorčáková, Martin Bernátek

Katedra divadelních a filmových studií, FF UP

Cíl: Orientace v současném divadelním kontextu

- Česká divadelní struktura
- Významné režijní osobnosti současného divadla
- Současné tendence v českém divadle
- Významné divadelní festivaly v ČR
- Divadelní instituce, časopisy, současná dramatika, odborná literatura

Východiska současného kontextu

- Česká republika – tradice divadelní kultury
- Praha - charakter metropolitní
- Po roce 1989: návaznost na předchozí strukturu + proměna divadelní sítě:
 - zánik divadel
 - transformace
 - vznik nových souborů
 - vznik nových divadelních center
- Pohyb mimo Prahu, centry se stávají např. Hradec Králové, Ostrava, Plzeň, Brno

Typologie současných divadel – divadelní struktura

Provozní hledisko:

- **Stálá divadla** – repertoárová, ansámblová, statutární, oficiální, tradiční, „kamenná“ – svůj soubor a prostor, tradiční repertoár (Moravské divadlo Olomouc, Národní divadlo Praha /Brno, Ostrava/ i malé činoherní scény (Divadlo Na zábradlí, Činoherní klub, Divadlo Petra Bezruče, Komorní scéna Aréna)– zřizuje stát (NDP), města, kraje, podpora MK ČR
- **Soukromá divadla** - komerční dramaturgie, muzikálové domy (Divadlo bez zábradlí, Divadlo na Fidlovačce, ale i progresivnost (Divadlo Ungelt, Divadlo Nablízko), podpora MK ČR
- **Nezávislé scény** - neziskový sektor, progresivní trendy, alternativní divadlo (Continuo, Buchty a loutky, Kvelb, Líšeň, Divadlo Letí, Divadlo na cucky, Divadlo Tramtarie) – podpora MK ČR

Proud divadel v neziskové sféře

Nezávislá sféra – legislativní základ:

- Občanská sdružení
- Živnostenské oprávnění
- Obecně prospěšná společnost

Produkční model:

- Jednotlivé projekty
- Centra nezávislé kultury
- Granty, dotace

Typologie divadel podle stylu tvorby

- Tradiční divadla – klasický repertoár, tradiční interpretace, bez experimentu,
- Studiová divadla – zachovávají progresivnost repertoáru, adaptace, riziko autorských projektů, původních současných her, studiový / kolektivní princip tvorby/ - repertoárový charakter
- Alternativní divadla – zaměření na nové trendy, žánry a druhy divadla, na pomezí profesionální a amatérské tvorby

Tradiční versus alternativní??

- **Tradiční:** dramaturgie, publikum, profilace
trendy - postmoderní režie, návrat ke klasice, multimediálnost / intermedialita, multidruhovost, politické divadlo, doku-drama, autorské divadlo
- **Alternativní:** východiska v 70./80. letech ve sféře autorských a studiových divadel, dnes převzala nezávislá sféra
trendy – multižánrovost, multimediálnost, improvizace, pouliční produkce, pohybové divadlo, happening, site specific, nový cirkus, antropologické divadlo – etnodivadlo, politické divadlo, doku-drama, autorské divadlo

Současné trendy v českém divadle

Změna terminologie s novými trendy:

projekt, performance, postdramatické divadlo

- intermedialita
- adaptace (silný příběh)
- návrat k české klasice
- dokumentární divadlo
- alternativní divadlo

Alternativní divadlo

- Divadlo třetího druhu
- Pouliční divadlo
- Happening
- Site specific- industriální divadlo
- Nový cirkus
- Etnodivadlo
- Performance
- Taneční divadlo – modern dance
- Vizuální performance
- Fyzické divadlo, pohybové divadlo
- Imerzivní divadlo

Prostupnost alternativních tendencí

- Bílé divadlo – happeningy, improvizace, pouliční divadlo, divadlo jako událost
- Cirk La Putyka – projekt (La Putyka), nový cirkus, taneční, pantomimické prvky, improvizace (Up End Down) - tržnice v Holešovicích od 2017 nový multižánrový prostor Jatka 78
- Farma v jeskyni – entologický výzkum = divadelní projekt: pohybové, fyzické, nonverbální performance, hudební prvky (Sclavi: Emigrantova píseň)
- Divadlo Continuo – kolektivní tvorba, pouliční projekty, předmětné divadlo, vizuální divadlo, prvky cirkusové

Režiséři:

- Petr Lébl
 - Vladimír Morávek
 - Jan Antonín Pitínský
 - Michal Lang
 - Janusz Klimsza
 - SKUTR – Lukáš Trpišovský + Martin Kukučka
 - Jan Mikulášek
 - Martin František
 - Radovan Lipus
 - Jiří Pokorný
 - Jan Nebeský
 - Štěpán Pácl
 - Daniel Špínar
 - Ondřej Sokol
 - David Drábek
- Anna Petrželková
 - Janka Ryšánek-Schmiedt
 - Hana Burešová
 - Dodo Gombár
 - Marián Amsler
 - Jan Frič

Festivals

- Divadlo – Plzeň
- Divadlo evropských regionů – Hradec Králové
- Spectaculo Interesse – Ostrava
- Divadelní Flora - Olomouc
- Ost-ra-var – Ostrava
- Encounter – Brno
- Zlomvaz – Praha
- Setkání/Stretnutie – Zlín
- Na hranici – Český Těšín
- Next wave – Praha
- 4+4 dny v pohybu
- Dream Factory Ostrava
- Norma - Ostrava

Literatura

- PAVLOVSKÝ, Petr. Základní pojmy divadla. Teatrologický slovník. Praha 2004.
- DVOŘÁK, Jan. *Alt.divadlo – slovník českého alternativního divadla*. Praha: Pražská scéna, Praha 2000.

Česká dramatika po 1989

- Vlna dramatiků 90. let
- Soutěž o nejlepší původní hru – od 1992 (cena A. Radoka)
- J. A. Pitínský, Egon Tobiáš, Tomáš Rychetský, David Drávek, Luboš Balák, Jiří Pokorný, Viliam Klimáček, Roman Sikora, Silvestr Lavrík, Marek Horoščák, Lenka Lagronová, Lenka Havlíková, Markéta Blahová, Iva Volánková
- 2017 – 25. ročník – každý ročník přibývají nová jména (Alice Nellis, Anna Grusková, Norma Sail, Petra Havelková, Ivana Růžičková, Tomáš Vůjtek, Dodo Gombár aj.)